

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2015. gada 1. oktobrī *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Direktīva 93/13/EEK — Negodīgi noteikumi līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju — Hipotekārā aizdevuma līgums — 7. panta 1. punkts — Negodīgu noteikumu izmantošanas izbeigšana — Atbilstoši un efektīvi līdzekļi — Parāda atzišana — Notariālais akts — Notāra izdarīta atzīme par izpildāmību — Izpildu dokuments — Notāra pienākumi — Negodīgu noteikumu pārbaude pēc savas ierosmes — Pārbaude tiesā — Līdzvērtības un efektivitātes principi

Lietā C-32/14

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Fővárosi Törvényszék* (Budapeštas tiesa, Ungārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 13. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2014. gada 23. janvārī, tiesvedībā

ERSTE Bank Hungary Zrt.

pret

Attila Sugár .

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*], tiesneši A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*], K. Toadere [*C. Toader*] (referente), E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*] un K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*],

ģenerālvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],

sekretāre L. Karasko Marko [*L. Carrasco Marco*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 5. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *ERSTE Bank Hungary Zrt.* vārdā – *L. Wallacher*, *ügyvéd*,
- Ungārijas valdības vārdā – *M. Z. Fehér* un *G. Szima*, pārstāvji,
- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *D. Kuon*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *K. Talabér-Ritz* un *M. van Beek*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2015. gada 25. jūnija tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – ungāru.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 29. lpp.) 7. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *ERSTE Bank Hungary Zrt.* (turpmāk tekstā – “*ERSTE Bank*”) un *A. Sugár* par pēdējā minētā prasību atcelt atzīmi par izpildāmību, kas ar notariālu aktu izdarīta attiecībā uz tā parāda atzīšanu, kurš *A. Sugár* ir radies, pamatojoties uz starp attiecīgajām pusēm noslēgto aizdevuma līgumu un hipotekārā nodrošinājuma līgumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 93/13 1. panta 1. punktā ir noteikts:

“Šīs direktīvas mērķis ir saskaņot dalībvalstu normatīvus un administratīvus aktus, kas attiecas uz negodīgiem noteikumiem līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju.”

- 4 Šīs direktīvas 6. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.”

- 5 Minētās direktīvas 7. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.

2. Šā panta 1. punktā minētie līdzekļi ietver noteikumus, saskaņā ar kuriem personas vai iestādes, kurām atbilstoši valsts tiesībām ir likumīgas intereses patērētāju aizsardzībā, var saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem iesniegt prasību tiesā vai kompetentās pārvaldes iestādēs, lai panāktu lēmumu par to, vai līguma noteikumi, kas sastādīti vispārējai izmantošanai, ir negodīgi, un lai minētās personas vai iestādes varētu piemērot atbilstošus un efektīvus līdzekļus šo noteikumu ilgstošas izmantošanas novēršanai.”

Ungārijas tiesības

Civillkodekss

- 6 1959. gada Likuma Nr. IV par Civillkodeksa ieviešanu (*a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény*; turpmāk tekstā – “Civillkodekss”), redakcijā, kas bija spēkā attiecīgā līguma pamatlietā noslēgšanas dienā, 200. pantā ir paredzēts:

“(1) Līgumslēdzējas puses brīvi nosaka līguma saturu. Tās, savstarpēji vienojoties, var atkāpties no noteikumiem, kas reglamentē līgumus, ja tas nav pretrunā kādai tiesību normai.

(2) Jebkurš līgums, ar ko tiek pārkāptas vai apietas tiesību normas, nav spēkā, ja vien minētajā tiesību normā nav paredzētas citas tiesiskās sekas. Tāpat nav spēkā jebkurš līgums, kas acīmredzami ir pretrunā vispārpieņemtiem morāles principiem.”

7 Saskaņā ar šī kodeksa 209. panta 1. punktu:

“Līguma vispārīgie nosacījumi vai tādi patērētāju līguma noteikumi, kas nav tikuši atsevišķi apspriesti, ir negodīgi gadījumā, ja ar tiem pretēji labticības un godīguma prasībām līdzēju tiesības un pienākumus, kas izriet no līguma, vienpusēji un nepamatoti nosaka par sliktu līgumslēdzējam, kurš nav sagatavojis noteikumus”.

8 Civilkodeksa 209/A panta 1. punktā ir paredzēts, ka negodīgus līguma noteikumus var apstrīdēt līgumslēdzēja puse, kurai tie ir nelabvēlīgi.

9 Saskaņā ar šī panta 2. punktu negodīgi noteikumi, kas ietverti patērētāju līgumā kā vispārīgi līguma noteikumi, kā arī pārdevēja vai piegādātāja vienpusēji noteikti, iepriekš definēti noteikumi, par kuriem nav notikusi atsevišķa apspriešanās, nav spēkā. Uz spēkā neesamību var atsaukties tikai patērētāja interesēs.

Civilprocesa kodekss

10 Atbilstoši 1952. gada Likuma Nr. III par Civilprocesa kodeksu (*a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény*; turpmāk tekstā – “Civilprocesa kodekss”) 163. pantam tiesa var noteikt faktiskos apstākļus, kurus tā uzskata par vispārzināmiem. Tas pats attiecas arī uz faktiskajiem apstākļiem, par kuriem tiesai ir zināms pēc pašas ierosmes. Tiesa var ņemt vērā faktiskos apstākļus arī tad, ja lietas dalībnieki nav uz tiem norādījuši, tomēr tai tiesas sēdē ir jāinformē lietas dalībnieki par šiem apstākļiem.

11 Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 366. pantu, ja piespiedu izpildi nav iespējams atcelt vai ierobežot piespiedu izpildes tiesā procedūrā, piemērojot 1994. gada Likuma Nr. LIII par izpildi tiesas kārtībā (*a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény*; turpmāk tekstā – “Likums par izpildi tiesas kārtībā”) 41. vai 56. pantu, parādnieks, kas ieilst pret piespiedu izpildi, var celt prasību pret pieteicēju, kurš prasa piespiedu izpildi, par piespiedu izpildes izbeigšanu vai ierobežošanu.

12 Šī kodeksa 369. pantā ir noteikts:

“Tiesvedību par tādas piespiedu izpildes izbeigšanu vai ierobežošanu, kas noteikta ar publisku aktu, uz kura izdarīta atzīme par izpildāmību, vai ar tam līdzvērtīgu piespiedu izpildes aktu, var uzsākt, ja

a) atgūstamais parāds nav radies likumīgi,

[..].”

13 Saskaņā ar minētā kodeksa 370. pantu tiesa, kas izskata lietu par piespiedu izpildes izbeigšanu vai ierobežošanu, var apturēt piespiedu izpildi attiecīgajā lietā.

Likums par izpildi tiesas kārtībā

14 Atbilstoši Likuma par izpildi tiesas kārtībā 13. panta 1. punktam:

“1) Izpildu dokumentu var izsniegt, ja lēmumā par izpildi:

a) ir ietverts prasījums (naudas summa),

b) tas ir galīgs vai arī ir izpildāms pagaidu kārtībā un

c) ir beidzies saistību izpildes termiņš. [..]”

15 Šī likuma 23/C pantā ir reglamentēta procedūra, atbilstoši kurai notārs izdara atzīmi par izpildāmību uz tā paša sagatavotā notariālā akta. Saskaņā ar šī panta 1. punktu notārs, kurš sagatavo aktu, izdara atzīmi par izpildāmību uz notariāla akta, ja tajā ir precizētas(-i):

— saistības veikt pakalpojumu vai pretpakalpojumu vai vienpusējas saistības;

— kreditora un debitora nosaukums;

— saistību priekšmets, to apmērs (summa) un izcelsme, kā arī

— izpildes noteikumi un termiņš.

16 Likuma par izpildi tiesas kārtībā 23/C panta 2. un 5. punktā ir paredzēts:

“2) Ja saistības ir atkarīgas no kāda nosacījuma izpildes vai termiņa iestāšanās, to izpildes noteikšanai ir arī nepieciešams, lai notariālajā aktā tiktu apliecināta nosacījuma vai termiņa iestāšanās.

[..]

5) Piespiedu izpilde tiek piemērota, ja notariālajā aktā norādītajam prasījumam var piemērot izpildi tiesas kārtībā un ja ir beidzies izpildes termiņš. [..]”

17 Minētā likuma 31/E panta 2. punktā ir noteikts, ka notariālajai procedūrai kā bezstrīdus civiltiesiskai procedūrai ir tādas pašas sekas kā tiesas procesam un ka notāra pieņemtam lēmumam ir tādas pašas sekas kā pirmās instances tiesas lēmumam.

18 Likuma par izpildi tiesas kārtībā 56. panta 1. punktā ir paredzēts, ka tiesai, kas uzdod veikt piespiedu izpildi, ar rīkojumu ir jāizbeidz vai attiecīgā gadījumā jāierobežo piespiedu izpilde, ja tā, pamatojoties uz publiskiem aktiem, ir konstatējusi, ka lēmums par izpildi ir ticis atcelts vai grozīts ar galīgu lēmumu, vai ja galīgajā lēmumā ir ticis konstatēts, ka prasījums, kura piespiedu izpilde tiek lūgta un kurš ir ietverts aktā, uz kura ir izdarīta atzīme par izpildāmību, nav radies likumīgi.

19 Saskaņā ar šī likuma 211. panta 2. punktu, ja tiesa atzīmi par izpildāmību uz attiecīgā akta ir izdarījusi, pārkāpjot tiesību aktus, tā ir jāatceļ.

20 Minētā likuma 212. pantā ir noteikts:

“1) Tiesa, kas izdod rīkojumu par piespiedu izpildi, jebkurā brīdī var atcelt atzīmi par izpildāmību pēc lietas dalībnieka lūguma, pamatojoties uz tiesu izpildītāja, kuram uzdots veikt izpildi, ziņojumu vai pēc savas ierosmes.

2) Par atcelšanu ir jāpaziņo lietas dalībniekiem, kuri to var pārsūdzēt.”

21 Likuma par izpildi tiesas kārtībā 224/A pantā ir paredzēts:

“Ja notāram ir jāizdod rīkojums par piespiedu izpildi, ir jāpiemēro šie noteikumi, tos pielāgojot šādi:

a) “tiesa, kas izdod rīkojumu par piespiedu izpildi” ir notārs; “tiesas, kas izdod rīkojumu par piespiedu izpildi, nolēmums” ir notāra lēmums;

[..].”

Notariāta likums

- 22 1991. gada Likuma Nr. XLI par notariātu (*a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény*; turpmāk tekstā – “Notariāta likums”) 1. panta 1., 2. un 4. punktā notāru kompetence ir definēta šādi:

“1) Notāriem ar likumu ir piešķirts valsts amatpersonas statuss, lai tie līgumslēdzējiem varētu sniegt objektīvus juridiskus pakalpojumus nolūkā izvairīties no tiesvedības.

2) Notāri apstiprina juridiskus dokumentus un faktus, kuriem ir juridiska nozīme, nodrošina dokumentu uzglabāšanu, klientu uzdevumā uzglabā naudu, vērtspapirus nodošanai personai, kurai ir tiesības tos saņemt, un saistībā ar procedūrām, kas ir tā kompetencē, palīdz pusēm, nodrošinot vienlīdzīgu attieksmi to tiesību īstenošanā un saistību izpildē.

[..]

4) Ar likumu noteikto pilnvaru ietvaros notārs veic tiesu administrācijas darbības, īstenojot valsts funkcijas tiesiskuma nodrošināšanā.”

- 23 Šī likuma 3. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1) Notārs atsakās sniegt palīdzību, ja tā nav saderīga ar viņa pienākumiem, it īpaši, ja palīdzība tiek prasīta saistībā ar tiesisku darījumu, kurš ir pretrunā likumam vai ar kuru tiek mēģināts to apiet, vai arī kura mērķis ir aizliegts vai ļaunprātīgs.

2) Ja procedūrā notārs atklāj apstākli, kas rada šaubas, viņam, neatsakot savu palīdzību, ir jāpievērš līgumslēdzēju pušu uzmanība minētajam apstāklim un rakstveidā jānorāda uz šī apstākļa tiesiskumu. Ja līgumslēdzēja puse iebilst pret šo apstākli, notārs atsaka savu palīdzību.”

- 24 Minētā likuma 112. panta 1. punkts ir identisks Likuma par izpildi tiesas kārtībā 23/C pantam, ciktāl runa ir par elementiem, kuriem ir jābūt norādītiem publiskā aktā, lai uz tā varētu izdarīt atzīmi par izpildāmību.

Pamatlietas fakti un prejudiciālie jautājumi

- 25 2007. gada 18. decembrī *ERSTE Bank* un *A. Sugár* noslēdza aizdevuma līgumu, noformējot to ar publisku aktu, par summu 30 687 Šveices franku (CHF) nekustamā īpašuma iegādes finansēšanai. Šis līgums bija nodrošināts ar attiecībā uz šo īpašumu reģistrētu hipotēku.
- 26 2007. gada 19. decembrī *A. Sugár*, pamatojoties uz šo aizdevuma līgumu, parakstīja apstiprinājumu par parāda *ERSTE Bank* atzīšanu, noformējot to ar notariālu aktu. No lietas materiāliem izriet, ka ar šo aktu pēdējai minētajai ir piešķirtas tiesības izbeigt aizdevuma līgumu, ja *A. Sugár* nepildītu savas līgumsaistības, un piedzīt parādu, kas izriet no šī līguma, pamatojoties uz *ERSTE Bank* pašas sagatavotu [parāda] piedziņas sertifikātu, kurā norādīta parāda summa.
- 27 Tā kā *A. Sugár* nepildīja savas maksājuma saistības, *ERSTE Bank* izbeidza aizdevuma līgumu un lūdza izdarīt atzīmi par izpildāmību uz iepriekš minētā paziņojuma par parāda atzīšanu. Uzskatot, ka šim nolūkam tiesību aktos noteiktie nosacījumi ir izpildīti, notārs 2011. gada 13. decembrī izdarīja atzīmi par šī akta izpildāmību, kā rezultātā tas kļuva izpildāms piespiedu kārtā un tādējādi pēdējam minētajam tika piešķirts tiesas lēmumam līdzīgs raksturs.

- 28 2013. gada 5. jūnijā *A. Sugár* lūdza notāram atcelt atzīmi par izpildāmību, kas tikusi izdarīta uz publiskā akta, kurā bija iekļauta tā parāda atzīšana, kas izrietēja no aizdevuma līguma, kurš bija noslēgts ar *ERSTE Bank*, tostarp apgalvojot, ka šajā līgumā bija ietverti negodīgi noteikumi. Tāpat *A. Sugár* apstrīdēja paziņojuma par līguma izbeigšanu tiesiskumu un norādīja, ka ar atzīmi par izpildāmību ticis uzdots veikt tādu saistību piespiedu izpildi, kas no parāda atzīšanas akta neizriet. Viņš arī norādīja, ka ir iesniedzis pieteikumu par piespiedu izpildes izbeigšanu un pieteikumu par spēkā neesamības atzīšanu.
- 29 Ar 2013. gada 13. jūnija lēmumu notārs noraidīja pieteikumu par atzīmes par izpildāmību atcelšanu, pamatojoties uz to, ka saistībā ar to nav pieļauti nekādi pārkāpumi, ciktāl attiecīgajā publiskajā aktā ir norādīta parāda atzīšana, kreditora un parādnieka vārds, saistību izcelsme un to apmērs, to izpildes noteikumi un termiņš. Turklāt notārs konstatēja, ka minētajā aktā ir precizēts, ka saistības ir atkarīgas no noteikta nosacījuma īstenošanās, kā arī ir norādīts šī nosacījuma īstenošanās datums. Notārs arī norādīja, ka, tā kā notariālā procedūra ir bezstrīdus procedūra, viņam ir tikai ierobežotas vērtēšanas pilnvaras pierādījumu jomā un viņam nav pilnvaru pieņemt lēmumu saistībā ar lietas dalībnieku strīdu par līguma noteikumiem vai šī līguma izbeigšanas tiesiskumu, jo šajos jautājumos tiesām ir izņēmuma piekritība.
- 30 *A. Sugár* cēla prasību *Fővárosi Törvényszék* (Budapeštas tiesa), lūdzot atcelt notāra lēmumu un atzīmi par izpildāmību, kas, viņa ieskatā, ir izdarīta, pārkāpjot tiesību aktus. Šīs prasības pamatojumam viņš tostarp ir norādījis, ka attiecīgā parāda atzīšana ietver negodīgus līguma noteikumus un kļūdainu informāciju, ka parāda summa tajā ir norādīta valūtā, lai arī aizdevums ir ticis piešķirts forintos, un tas ir ticis noteikts, pamatojoties tikai uz *ERSTE Bank* iekšējo informāciju. Viņš uzskata, ka atzīmes par izpildāmību izdarīšana ir uzskatāma par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, jo puse, kas ir prasījusi piespiedu izpildi, ir iesniegusi vienpusēju aktu, kura spēkā esamība var tikt izvērtēta tikai uz sacīkstes principu balstītā procedūrā.
- 31 Iesniedzējtiesa ir precizējusi, ka saskaņā ar Likumu par izpildi tiesas kārtībā notārs izdara atzīmi par izpildāmību uz izpildāmā akta, kurš tādējādi kļūst par izpildu rīkojumu. Tomēr atzīmes par izpildāmību izdarīšanas procedūrā notārs izvērtē tikai izpildāmā akta atbilstību formālajām un materiālajām prasībām, nepastāvot iespējai izvērtēt iespējamo tā aizdevuma līguma noteikumu negodīgo raksturu, kas ir šī akta pamatā. Tikai prasības atcelt vai ierobežot piespiedu izpildi ietvaros patērētājs var atsaukties uz līguma noteikuma negodīgo raksturu, kas, iesniedzējtiesas ieskatā, var būt pretrunā Direktīvā 93/13 izvirzītajiem mērķiem.
- 32 Šādos apstākļos *Fővárosi Törvényszék* (Budapeštas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Direktīvas 93/13 [..] 7. panta 1. punktam atbilst dalībvalstī noteikta procedūra, saskaņā ar kuru gadījumā, kad patērētājs neizpilda saistības, kas ietvertas aktā, ko ir sagatavojis notārs atbilstoši likumā noteiktajām prasībām, otra līgumslēdzēja puse iegūst tās norādīto un pieprasīto summu, izmantojot izpildes rīkojuma notariālu apliecinājumu, tādējādi izvairoties no sacīkstes procedūras izmantošanas tiesā un neveicot nekādu attiecīgā līguma noteikumu negodīguma izvērtējumu?
- 2) Vai minētajā procedūrā patērētājs var lūgt atcelt izdarīto atzīmi par izpildāmību, pamatojoties uz to, ka nav veikts līguma, kas ir piespiedu izpildes pamatā, noteikumu negodīguma izvērtējums, lai gan atbilstoši spriedumam lietā C-472/11 tiesvedības gadījumā tiesai ir jāinformē patērētājs par tās konstatētajiem negodīgajiem līguma noteikumiem?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 33 Ar saviem jautājumiem, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā ir tādi valsts tiesību akti kā pamatlīdētā aplūkojamie, ar kuriem notāram, kurš, ievērojot formālas prasības, ir sagatavojis

publisku aktu attiecībā uz pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgto līgumu, ir atļauts uz minētā akta izdarīt atzīmi par izpildāmību vai atteikties veikt minētās atzīmes atcelšanu, ja nevienā no šiem posmiem nav tikusi veikta minētā līguma noteikumu negodīguma izvērtēšana.

- 34 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šie jautājumi ir saistīti ar tādas procedūras pastāvēšanu valsts tiesībās, saskaņā ar kuru notārs pēc kreditora lūguma var izdarīt atzīmi par izpildāmību uz publiska akta, kurā ir norādītas parādnieka saistības, nepastāvot tiesībām veikt šī akta spēkā esamības pārbaudi, ja ir ievērota ierobežota virkne formālo nosacījumu saistībā ar minētā akta saturu, kā, piemēram, Likuma par izpildi tiesas kārtībā 23/C pantā paredzētie nosacījumi. Tādējādi, piemērojot šo pantu, aktā ir jābūt norādītām saistībām veikt pakalpojumu vai pretpakalpojumu, kreditora un parādnieka vārdam, saistību priekšmetam, to apmēram un izcelsmei un, visbeidzot, to izpildes noteikumiem un termiņam.
- 35 Šajā gadījumā izpildu dokumentu pamatlietā veido notariāli apliecināts paziņojums par tā *A. Sugár* parāda atzišanu, kas radies hipotekārā aizdevuma līguma starp viņu un *ERSTE Bank* noslēgšanas rezultātā.
- 36 Uz minētā akta, pamatojoties tikai uz kreditora sniegto informāciju, izdarītā atzīme par izpildāmību faktiski ļauj panākt līguma piespiedu izpildi, neīstenojot nekādu tiesvedību tiesā. Būtībā atbilstoši Likuma par izpildi tiesas kārtībā 31/E panta 2. punktam notariālam aktam, uz kura ir izdarīta atzīme par izpildāmību, ir tādas pašas sekas kā pirmās instances tiesas lēmumam.
- 37 No lietas materiāliem arī izriet, ka saskaņā ar Likuma par izpildi tiesas kārtībā 211. panta 2. punktu un 224/A pantu notārs var atcelt atzīmi par izpildāmību, kas ir tikusi izdarīta, "pārkāpjot tiesību aktus". Tomēr, kā savos apsvērumos ir norādījusi Ungārijas valdība, šī procedūra attiecas nevis uz līguma noteikumu spēkā esamību, bet tikai uz izdarītās atzīmes par izpildāmību tiesiskuma pārbaudi.
- 38 No tā līdz ar to izriet, ka saskaņā ar valsts tiesību aktiem notāra veikta līguma noteikumu spēkā esamības pārbaude nav iespējama nedz atzīmes par izpildāmību izdarīšanas procedūrā, nedz tās atcelšanas procedūrā.
- 39 Lai noteiktu, vai šādi tiesību akti ir saderīgi ar Direktīvas 93/13 prasībām, ir jāatgādina, ka ar šo direktīvu ieviestā aizsardzības sistēma balstās uz ideju, ka patērētājs salīdzinājumā ar pārdevēju vai piegādātāju ir nelabvēlīgākā situācijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan attiecībā uz informētības līmeni; šī situācija viņam liek piekrist pārdevēja vai piegādātāja iepriekš izstrādātajiem noteikumiem bez iespējas ietekmēt to saturu (skat. it īpaši spriedumu *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 40 Ņemot vērā šo nelabvēlīgāko situāciju, Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā ir paredzēts, ka negodīgi noteikumi patērētājam nav saistoši. Šī ir imperatīva norma, kas ir vērsta uz to, lai formālais līdzsvars, kas ar līgumu tiek nodibināts starp līgumslēdzēju pušu tiesībām un pienākumiem, tiktu aizstāts ar reālu līdzsvaru, kas var atjaunot minēto pušu vienlīdzību (skat. spriedumu *Sánchez Morcillo* un *Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 41 Šādā saistībā Tiesa jau vairākkārt ir nospriedusi, ka valsts tiesai pēc savas ierosmes ir jāvērtē minētās direktīvas piemērošanas jomā ietilpstoša līguma noteikuma negodīgais raksturs un, to veicot, ir jāizlīdzina starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju pastāvošā nelīdzsvarotība, ja tās rīcībā ir šajā ziņā nepieciešamie tiesiskie un faktiskie elementi (skat. it īpaši spriedumus *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, 46. punkts; *Barclays Bank*, C-280/13, EU:C:2014:279, 34. punkts, kā arī *Sánchez Morcillo* un *Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 24. punkts).

- 42 Tiesa ir arī nospriedusi, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kas pēc savas ierosmes ir konstatējusi līguma noteikuma negodīgumu, ir pienākums izdarīt visus secinājumus no valsts tiesībām, negaidot, ka patērētājs iesniegs šādu lūgumu, ar nosacījumu, ka tiek ievērots sacīkstes princips (šajā ziņā skat. spriedumu *Banif Plus Bank*, C-472/11, EU:C:2013:88, 36. punkts).
- 43 Tāpat Tiesa ir konstatējusi, ka Direktīva 93/13 nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, kas tiesai, kura izskata pieteikumu par maksājuma rīkojuma izdošanu, neļauj pēc savas ierosmes *in limine litis* vai kādā citā procesa stadijā, lai gan tās rīcībā ir visi vajadzīgie faktiskie un tiesiskie elementi, novērtēt pārdevēja vai piegādātāja un patērētāja noslēgtajā līgumā ietverta noteikuma par nokavējuma procentiem negodīgumu, ja patērētājs nav cēlis iebildumus (spriedums *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, 57. punkts).
- 44 Savā judikatūrā Tiesa ir arī atzinusi, ka dalībvalsts tiesiskais regulējums neatbilst Direktīvai 93/13, ja, lai gan tajā nav paredzēta iespēja piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūrā izvirzīt iebildumus par līguma noteikuma, kas ir izpildu dokumenta pamatā, negodīgo raksturu, tiesai, kura izskata lietu pēc būtības un kurai ir kompetence novērtēt šāda noteikuma negodīgo raksturu, nav atļauts veikt pagaidu pasākumus minētās izpildes procedūras apturēšanai (šajā ziņā skat. spriedumus *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, 64. punkts, un *Barclays Bank*, C-280/13, EU:C:2014:279, 36. punkts).
- 45 Visbeidzot, Tiesa par pretrunā Direktīvai 93/13 esošu ir atzinusi tādu valsts tiesisko regulējumu, kas par izpildi atbildīgajai tiesai piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūrā neļauj ne pēc savas ierosmes, ne pēc patērētāja pieteikuma izvērtēt līgumā, no kura izriet pieprasītais parāds, ietverta noteikuma, kas ir izpildu dokumenta pamatā, negodīgo raksturu, nedz arī veikt pagaidu pasākumus, tostarp izpildes procedūras apturēšanu, ja šo pasākumu veikšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu tiesas, kura atbilstoši izskata lietu pēc būtības un kurai ir kompetence pārbaudīt šāda noteikuma negodīgo raksturu, galīgā nolēmuma pilnīgu efektivitāti (skat. rīkojumu *Banco Popular Español* un *Banco de Valencia*, C-537/12 un C-116/13, EU:C:2013:759, 60. punkts, kā arī spriedumu *Sánchez Morcillo* un *Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 28. punkts).
- 46 Saistībā ar pamatlietā aplūkojamo vienkāršoto piespiedu izpildes procedūru notariālā kārtībā Eiropas Komisija ir norādījusi, ka notāra iespēja uzsākt līguma piespiedu izpildi, atzīmes par izpildāmību izdarīšanas procedūrā vai tās atcelšanas procedūrā neizvērtējot dažādo noteikumu negodīgumu, var būt pretrunā Direktīvai 93/13 atbilstoši tās interpretācijai iepriekšējos punktos minētajā judikatūrā un, it īpaši, spriedumos *Banco Español de Crédito* (C-618/10, EU:C:2012:349) un *Banif Plus Bank* (C-472/11, EU:C:2013:88); šo pēdējo minēto iesniedzējtiesa arī ir minējusi savā otrajā jautājumā. Komisija uzskata, ka, tā kā notariālajai procedūrai ir tiesas procesam līdzīga iedarbība, notāram tādējādi ir jāvar arī pašam pēc savas ierosmes novērtēt līguma noteikumu negodīgumu, ja tā rīcībā ir visi šajā ziņā nepieciešamie tiesiskie un faktiskie elementi.
- 47 Tomēr, kā savu secinājumu 65.–67. un 72. punktā ir uzsvēris ģenerāladvokāts, ir jākonstatē, ka šī judikatūra attiecas uz tiesu varas funkciju īstenošanu un, ņemot vērā būtiskās atšķirības starp to un notariālo funkciju, nav transponējama uz pēdējo minēto.
- 48 Turklāt ir jānorāda, ka Direktīvā 93/13 nav ietverts neviens noteikums attiecībā uz lomu, kāda var tikt vai kāda ir jāpiešķir notāram negodīgu līguma noteikumu pārbaudes jomā. Līdz ar to šajā direktīvā nav reglamentēts jautājums par to, vai gadījumos, kad valsts tiesību aktos notāram ir piešķirta kompetence izdarīt atzīmi par izpildāmību uz publiska akta, kas saistīts ar līgumu, un vēlāk to atcelt pēc tās spēkā esamības izbeigšanās, uz to arī ir attiecināma iespēja īstenot kompetenci, kas ir tieši saistīta ar tiesu varas funkciju.
- 49 No tā izriet, ka, ja Savienības tiesībās nav saskaņoti valstu piespiedu izpildes mehānismi un loma, kāda saistībā ar tiem ir notāriem, šādi noteikumi ir nosakāmi katras dalībvalsts iekšējā tiesību sistēmā saskaņā ar procesuālās autonomijas principu, bet ar nosacījumu, ka tie nav nelabvēlīgāki par

noteikumiem, kas regulē līdzīgas valsts tiesībām pakļautas situācijas (līdzvērtības princips), un ka tie nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina to tiesību īstenošanu, kas piešķirtas Savienības tiesībās (efektivitātes princips) (šajā ziņā skat. spriedumus *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, 50. punkts; *Pohotovost*, C-470/12, EU:C:2014:101, 46. punkts, un *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, 50. punkts).

- 50 Attiecībā uz līdzvērtības principu ir jānorāda, ka Tiesas rīcībā nav neviena elementa, kas varētu radīt šaubas par pamatlietā izskatāmā tiesiskā regulējuma atbilstību šim principam.
- 51 Attiecībā uz efektivitātes principu ir jāatgādina, ka Tiesa jau ir nospriedusi, ka katrs gadījums, kad rodas jautājums par to, vai valsts procesuālās tiesību normas nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina Savienības tiesību piemērošanu, ir jāizvērtē, ņemot vērā šīs tiesību normas vietu kopējā procesā, šā procesa norisi un īpatnības dažādās valsts tiesu instancēs. Šajā ziņā attiecīgajos gadījumos ir jāņem vērā principi, kas ir valsts tiesu sistēmas pamatā, tādi kā tiesību uz aizstāvību aizsardzība, tiesiskās noteiktības princips un efektīva procesa norise (skat. it īpaši spriedumu *Pohotovost*, C-470/12, EU:C:2014:101, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 52 Līdz ar to ir jānosaka, vai tādā situācijā kā pamatlietā ar attiecīgajiem valsts tiesību noteikumiem, analizējot tos to kontekstā un ņemot vērā visus pastāvošos tiesību aizsardzības līdzekļus, var nodrošināt, ka pastāv atbilstoši un efektīvi līdzekļi, lai izbeigtu negodīgu noteikumu izmantošanu ar patērētājiem noslēgtajos līgumos un ka šādi noteikumi nav tiem saistoši, kā tas ir paredzēts Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā un 7. panta 1. punktā.
- 53 Šajā ziņā Ungārijas valdība galvenokārt norāda, ka pamatlietā aplūkojamā vienkāršotā piespiedu izpildes procedūra neizslēdz pilnīgi jebkādu negodīgo noteikumu pārbaudi, ko veiktu vai nu paši notāri, vai valstu tiesas.
- 54 Jākonstatē, ka, ņemot vērā īpašo uzticību, kāda patērētājam parasti ir attiecībā pret notāru kā neatkarīgu padomdevēju, un to, ka tā sagatavotie akti netiek saistīti ar prettiesiskumu, pastāv nebūt ne maznozīmīgs risks, ka patērētājs šo aktu sagatavošanas laikā pievērsīs mazāku uzmanību negodīgu noteikumu esamībai un tādas vienkāršotas piespiedu izpildes procedūras notariālā kārtībā kā pamatlietā sekām. Turklāt, tiklīdz pārdevējs vai piegādātājs ir uzsācis šādu procedūru, patērētāja rīcībā – bez notāra iesaistīšanās – var nebūt visas nepieciešamās informācijas, kas ļautu tam īstenot savu aizstāvību valsts tiesās saistībā ar šo procedūru.
- 55 Attiecībā uz pamatlietā aplūkojamo tiesisko regulējumu ir jānorāda, ka saskaņā ar Notariāta likuma 1. pantu notāriem, it īpaši procedūrās, kas ir to kompetencē, ar to padomiem ir jāsniedz atbalsts pusēm, nodrošinot vienlīdzīgu attieksmi pret tām to tiesību īstenošanā un saistību izpildē nolūkā izvairīties no tiesvedības.
- 56 Turklāt saskaņā ar minētā likuma 3. panta 1. un 2. punktu notāram ir jāizvērtē tiesiskā darījuma atbilstība likumam un tā negodīgais raksturs un rakstveidā jāinformē puses, ja tas konstatē apstākli, kas rada šaubas.
- 57 No šīm norādēm izriet, ka Ungārijas procesuālajā sistēmā notāram, it īpaši publiska akta attiecībā uz līgumu, ko pārdevējs vai piegādātājs ir noslēdzis ar patērētāju, sagatavošanas stadijā, šķietami ir iedalīta šī līguma noteikumu negodīguma novērsēja loma un tam turklāt ir tieši uzdots ar tā padomiem nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi visās procedūrās, kas ir tā kompetencē, tostarp piespiedu izpildes procedūrā.
- 58 No iepriekš minētā izriet, ka Notariāta likuma vispārīgie noteikumi – ievērojot pārbaudi, kas ir jāveic iesniedzējtiesai, – principā var veicināt Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā un 7. panta 1. punktā noteikto prasību ievērošanu.

- 59 Jānorāda, kā savu secinājumu 84. punktā ir uzsvēris ģenerālvokāts, ka atbilstošiem un efektīviem līdzekļiem negodīgu noteikumu izmantošanas ar patērētājiem noslēgtajos līgumos izbeigšanai ir jāietver noteikumi, kas ļauj nodrošināt pēdējiem minētajiem efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, sniedzot tiem iespēju apstrīdēt tiesā strīdīgo līgumu, tostarp tā piespiedu izpildes posmā, un darīt to ar saprātīgiem procesuālajiem nosacījumiem, tādējādi neizvirzot to tiesību īstenošanai tādus nosacījumus, it īpaši attiecībā uz termiņiem vai izmaksām, kas pārmērīgi apgrūtina vai padara praktiski neiespējamu ar Direktīvu 93/13 nodrošināto tiesību īstenošanu. Tieši saistībā ar šīm tiesas procedūrām ir pilnībā jāpiemēro šī sprieduma 41.–45. punktā minētā Tiesas judikatūra.
- 60 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *A. Sugár*, pirmkārt, atbilstoši Civilt kodeksa 209/A panta 1. punktam var celt prasību, apstrīdot līguma spēkā esamību, un, otrkārt, var uzsākt tiesvedību attiecībā uz piespiedu izpildes atcelšanu vai ierobežošanu saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 369. pantu. Šajā pēdējā tiesvedībā patērētājs atbilstoši Civilprocesa kodeksa 370. pantam var arī lūgt apturēt pamatlietā aplūkojamā līguma piespiedu izpildi.
- 61 Turklāt no Tiesai sniegtās informācijas, it īpaši no informācijas, ko ir sniegusi Ungārijas valdība, šķietami izriet, ka iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai, neraugoties uz Civilprocesa kodeksa 369. un 370. panta formulējumu, valsts tiesas var un tām ir šajās procedūrās jāveic līguma noteikumu negodīguma izvērtējums un, ievērojot Civilprocesa kodeksa 163. pantu un saskaņā ar *Kúria* (Ungārijas Augstākā tiesa) judikatūru, pēc savas ierosmes jākonstatē acīmredzamas spēkā neesamības gadījumi, kas var tikt noteikti, pamatojoties uz pieejamajiem pierādījumiem.
- 62 Tomēr, lai gan Direktīvā 93/13 ir paredzēta valsts tiesas, kas izskata strīdu starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju, pozitīva iejaukšanās, kas nav saistīta ar līguma pusēm (spriedumi *Asbeek Brusse* un *de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, 39. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī *Pohotovost*, C-470/12, EU:C:2014:101, 40. punkts un tajā minētā judikatūra), efektivitātes principa ievērošana nevar sniegties tiktāl, lai pilnībā kompensētu attiecīgā patērētāja absolūto pasivitāti (šajā ziņā skat. spriedumu *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, 56. punkts).
- 63 Tādējādi, pretēji Komisijas apgalvotajam, tas, ka patērētājs var atsaukties uz tiesību normās negodīgu noteikumu jomā piešķirto aizsardzību tikai tad, ja tas ierosina tiesas procesu, pats par sevi nevar tikt uzskatīts par pretēju efektivitātes principam. Ar Direktīvu 93/13 nodrošinātās tiesību efektīvas aizsardzības tiesā pamatā ir pieņēmums, saskaņā ar kuru viena no līguma pusēm vispirms ir vērsusies valsts tiesās.
- 64 Tomēr iesniedzējtiesai, kurai vienīgajai ir tiešas zināšanas par tās valsts tiesību sistēmā pastāvošo tiesību aizsardzības līdzekļu procesuālajiem noteikumiem un kurai vienīgajai ir kompetence interpretēt valsts tiesības, ir jāizvērtē, vai pamatlietā pastāvošajos apstākļos šie noteikumi nodrošina patērētājam efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.
- 65 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tādi valsts tiesību akti kā pamatlietā aplūkotie, ar kuriem notāram, kurš, ievērojot formālās prasības, ir sagatavojis publisku aktu attiecībā uz pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgto līgumu, ir atļauts izdarīt atzīmi par izpildāmību uz minētā dokumenta vai arī atteikties veikt minētās atzīmes atcelšanu, ja nevienā no šiem posmiem nav tikusi veikta minētā līguma noteikumu negodīguma izvērtēšana.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 66 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tādi valsts tiesību akti kā pamatlietā aplūkoti, ar kuriem notāram, kurš, ievērojot formālās prasības, ir sagatavojis publisku aktu attiecībā uz pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgto līgumu, ir atļauts izdarīt atzīmi par izpildāmību uz minētā dokumenta vai arī atteikties veikt minētās atzīmes atcelšanu, ja nevienā no šiem posmiem nav tikusi veikta minētā līguma noteikumu negodīguma izvērtēšana.

[Paraksti]